

ПРОТОКОЛ № 7

засідання *студентського наукового гуртка*
«Економіка та розвиток підприємництва і біржової торгівлі»
кафедри економічної теорії, підприємництва та торгівлі

11 березня 2025 року

ПРИСУТНІ: керівник гуртка, к.е.н., с.н.с. Руда Т., члени студентського наукового гуртка

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Актуальні питання розвитку торгівлі в Україні та світі.

Доповідач: керівник студентського наукового гуртка, к.е.н., с.н.с. Руда Т., члени наукового гуртка.

СЛУХАЛИ:

1. Керівника наукового студентського гуртка, к.е.н., с.н.с. Руду Т. про розвиток торгівлі в Україні та світі. Доповідачка зазначила, що торгівля є однією з найважливіших сфер світової та національної економіки, оскільки забезпечує обмін товарами й послугами, сприяє розвитку виробництва, створенню робочих місць та міжнародному економічному співробітництву. У сучасних умовах торгівля зазнає значних змін під впливом цифровізації, розвитку електронної комерції, геополітичних конфліктів, зміни логістичних маршрутів, торговельних обмежень та посилення міжнародної конкуренції.

Світова торгівля продовжує розвиватися, хоча її динаміка стає менш передбачуваною. За даними Світової організації торгівлі, у 2025 році світова торгівля товарами та комерційними послугами зросла на 8% і досягла приблизно 34,89 трлн доларів США. При цьому частка послуг у світовій торгівлі досягла 27,5%, що є найвищим показником з 2005 року. Це свідчить про поступове зростання значення цифрових, фінансових, транспортних, туристичних та інших послуг у міжнародному обміні.

Перунський Н. зазначив, що однією з головних тенденцій сучасної торгівлі є цифровізація. Електронна комерція дозволяє підприємствам продавати товари та послуги споживачам у різних країнах без необхідності створення великої кількості фізичних торговельних об'єктів. Інтернет-магазини, маркетплейси, цифрові платіжні системи та соціальні мережі

суттєво змінили поведінку споживачів. Покупці отримали можливість швидко порівнювати ціни, характеристики продукції та відгуки, а підприємства — виходити на нові ринки.

Важливою сучасною тенденцією є також активне використання штучного інтелекту та автоматизованих технологій у торгівлі. Штучний інтелект використовується для прогнозування попиту, персоналізації пропозицій, управління запасами, аналізу поведінки покупців і оптимізації логістики. За оцінками СОТ, розвиток торгівлі товарами, пов'язаними зі штучним інтелектом, став одним із важливих чинників зростання світової торгівлі у 2025 році.

Одночасно посилюються ризики для міжнародної торгівлі. Серед них — підвищення тарифів, торговельні конфлікти, геополітична нестабільність та фрагментація світової економіки. Країни дедалі частіше прагнуть захищати власних виробників за допомогою мит, квот та інших обмежень. Це може призводити до зростання цін, зміни напрямів міжнародних поставок і збільшення витрат підприємств. СОТ у своїх прогнозах наголошує, що поширення торговельних обмежень і політичної невизначеності є одним із ключових ризиків для майбутнього розвитку світової торгівлі.

Важливим питанням є трансформація глобальних ланцюгів постачання. Підприємства прагнуть зменшити залежність від одного постачальника або окремої країни та створюють більш диверсифіковані системи закупівель і виробництва. Водночас зростає роль регіональних торговельних об'єднань і партнерств. Така тенденція означає, що міжнародна торгівля поступово стає більш регіоналізованою, а країни приділяють більше уваги економічній безпеці та стійкості логістики.

Чайковський Н. відмітив, що для України розвиток торгівлі має особливе значення. В умовах повномасштабної війни українська економіка зіткнулася з руйнуванням інфраструктури, логістичними труднощами, блокуванням традиційних транспортних шляхів і необхідністю пошуку нових ринків збуту. Незважаючи на це, українська зовнішня торгівля продовжує функціонувати та адаптуватися до нових умов.

За підсумками 2025 року товарообіг України становив близько 125 млрд доларів США, з яких приблизно 84,8 млрд доларів припадало на імпорт і 40,3 млрд — на експорт. Європейський Союз залишається ключовим торговельним партнером України: на нього припадало близько 58% українського експорту та 47% імпорту товарів.

Європейська інтеграція створює для України значні можливості у сфері торгівлі. Поглиблення економічних зв'язків із ЄС сприяє відкриттю доступу до європейського ринку, адаптації українських підприємств до європейських стандартів та залученню інвестицій. У 2025 році загальний обсяг торгівлі товарами між ЄС та Україною становив 68,2 млрд євро. Українськими

основними товарами експорту до ЄС залишалися, зокрема, жири та олії, зернові, чорні метали, олійні культури та руди.

Одним із ключових завдань України є зміна структури експорту. Значну частину українського експорту традиційно становлять сировина та продукція з відносно невисокою доданою вартістю. Тому перспективним напрямом є збільшення виробництва та експорту готової продукції, розвиток машинобудування, харчової промисловості, технологічних виробництв і послуг. Це дозволить отримувати більшу економічну вигоду від зовнішньої торгівлі та створювати додаткові робочі місця всередині країни.

Важливою проблемою залишається торговельний дисбаланс. У 2025 році український імпорт товарів значно перевищував експорт. Значний дефіцит спостерігався, зокрема, у торгівлі з Європейським Союзом та Китаєм. Водночас імпорт необхідний для забезпечення економіки обладнанням, енергетичними ресурсами, транспортними засобами, технологіями та іншими товарами, тому сам по собі торговельний дефіцит не є однозначно негативним явищем. Головним завданням є забезпечення такого розвитку експорту, який дозволить поступово підвищувати конкурентоспроможність української економіки.

Окреме значення має розвиток внутрішньої торгівлі України. Внутрішній ринок забезпечує взаємодію між виробниками та споживачами, підтримує зайнятість і формує значну частину економічної активності. Для його розвитку необхідні стабільна інфраструктура, доступне фінансування підприємств, розвиток малого та середнього бізнесу, підтримка українських виробників та підвищення купівельної спроможності населення.

Руда Т. відмітила, що перспективним напрямом є поєднання традиційної торгівлі з цифровими каналами продажу. Омніканальна модель, за якої споживач може взаємодіяти з підприємством через фізичний магазин, вебсайт, мобільний застосунок або соціальні мережі, стає дедалі більш поширеною. Для українського бізнесу це особливо важливо, оскільки цифрові технології дозволяють працювати з клієнтами незалежно від їхнього місцезнаходження та частково компенсувати обмеження традиційної торговельної інфраструктури.

Таким чином, сучасний розвиток торгівлі в Україні та світі характеризується одночасним виникненням нових можливостей і значних викликів. Цифровізація, електронна комерція, штучний інтелект, розвиток торгівлі послугами та інтеграція ринків відкривають нові перспективи для підприємств. Водночас геополітичні конфлікти, торговельні бар'єри, нестабільність логістики та фрагментація світової економіки створюють додаткові ризики.

Для України особливо важливими є поглиблення торговельної інтеграції з Європейським Союзом, диверсифікація ринків збуту, розвиток сучасної

логістичної інфраструктури, підтримка малого та середнього бізнесу та збільшення частки продукції з високою доданою вартістю в експорті. Успішне вирішення цих завдань сприятиме зміцненню конкурентоспроможності української економіки, збільшенню валютних надходжень і створенню передумов для довгострокового економічного зростання та відновлення країни.

УХВАЛИЛИ:

1) прийняти до відома та враховувати отриману інформацію під час написання наукових публікацій.

Керівник наукового студентського гуртка

Тетяна РУДА